

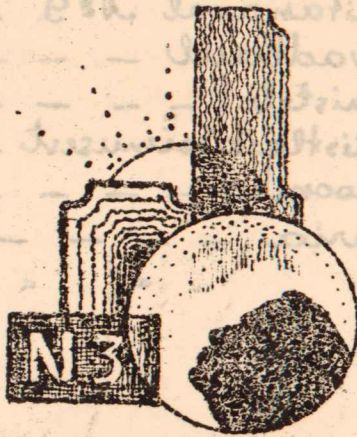
TARMO

CT

1:3

TARMO.

1 9 3 0

R. O. S. opiferaegkiri.

Sisuu:

1. Hääle õp. V. Raamile ta 50. hällip. L. Klaumann. Vil.
2. Direktori V. Raamu 50. aastane — —
3. Noored ja vanad — — — — E. V.
4. Klujunija — — — — — E. Suurväli. Vil.
5. Punanahalise kodupaigas — — — — E. V.
6. Lühike õnn — — — — — E. R.
7. Laul näljale — — — — — L. Klaumann Vil
8. Valude sümfonia — — — — — P. K.
9. Põitänaval № 9. — — — — — V. R.
10. Kevadlaul — — — — — — — E. R.
11. Naistele! — — — — — — — E. R.
12. Nihilistlikisimusest — — — — — — — A. K. Vil.
13. Kroonika — — — — — — —
14. Varia — — — — — — —

“ “ “
 “ “ “
 “ “ “

Kaas E. Lätilt, sellekt O. Männilt; illustrat-
 sioonid E. Lätilt ja H. Lindelt; šrift A. Koch'ilt.

“ “ “
 “

Näljaandja Rakvere Õp. Seminari Koolkand.
 Nastutaja toimetaja õpl. V. Raam; õgw toimetaja A. Pung.

Hääle õpetajale V. Raamile ta 50. hällipäevaks!

Leeni Klaumann

12. III. 30.

Kõike võib inime võita, ei aastate teid või panna!
 Lüh ruttu nad kasvab, kord viidut ei tagasi anna
 meil üalgi aeg... Nü viiskümmend aastat käind alla,
 ja viiskümmend heledat küünalt on Põpuri põlend, ja älle on valla
 üks järgmisse aastasse Sul. Kes ütlib, kui palju on käidud teest,
 kes tähistand möödunud päevi? Kas palju jääb järgi veel keest,
 mis lümit on sekundist kokku? — Aeg endiselt vaikivaks jääb,
 vaid tuuli ja pilvi ta seab, kui teie siis rändaja laeb...
 ja puhkuseks hetki vaid lubab, siis keerleb ta jällegi aeva
 ja kutsus rändurit kaasa, ei tea — kas võitma vaeva
 või õlult panema koormat! Ning päevad ja eöd on inime teel...
 ja otsib, ja rändab, ja rühkib, sest tuled vilguvad el...
 Ent undale rikkusiks saavad kõik kurbused hiljem ja rõõmud,
 ja tujud kaugele tuult... ja ruusti armsaiks kõik sõõmud,
 mis maistatud on kevagi ammu, siis kaugele teile jäänd maha...
 Ning tuleks meelde nü möödunud, saab hingki pehmeks kui vaha
 ja avatuks ränduri süda... ja silmis löib särava helke
 kui vilkatab põgenend kevad, täis apraid ja ohtaid nelke —

Noor olnud on inime täis tormi ja ägedat äikest,
 käind palju ja näind, ja tunneid hergavat päikest...
 Niiid kaugeks saand kevad ja kerksuvi kuum,
 vist vaikselt jäänd veregi tukse, int elule mõte ja tuum
 on süski ju antud, — ja endast! Eks eba Su lastes see kevad,
 mis elas kord Sinus! Eks võsu ja õisi ta aja! ja elad, —
 ja nõomustud sellest! Ei ilmast kao midagi ära!
 Ei isegi sääal, kus vaikib kord kõik ja tuhmu silmade sära!
 Miki olla siis kurb? — On kaugel ju udune öhtu Sul veel, —
 vaid kollane, kutsur tee on see, mis keerleb el...
 Veel enam: on hilissuvi, kus nähakse kipsenas vilja —
 ja vaikne öhtupoolik, kus midagi pole veel hilja!
 Ah jatkuge palju Sul päevi, teht tööst täis ohvrihõngu,
 ja Ajatar põimige ellu vaid pehmeid ja helkjaid lõngu!

J. Raam.

Direktor V. Raam 50. aastane.

Mie luguput kooljuhataja, direktor Volde-
mar Raami 50. sünnipäev saabub käesoleva aasta
12-da märtsiga.

Herra Raam, praegune Rakvere Õpetajate
Seminari direktor, sündis Viljandis Kaarli vallas Hi-
su ülemõisas 12. märtsikuu päeval 1880. aastal.
Isa oli samas mõisas valitsijaks.

Poisi võrudes avanes talle suur mõisa se-
avatleva rohusega, pakkusid sõprust ümberkaud-
sed huvitavad kiinkad ning avatlesid järvekused.
Päale nende suursuguste sõprade oli häädeks seltsi-
meesteks ja mängukaaslasteks meenameeste noorpölv.
Armsamaks kaaslasteks oli hiljem ratsu, kes võimal-
das tihedama kontakti loomist lähema ümbrusega.

Kaheksandal eluaastal, venestusajajärgu alg-
päevil, saadeti paiss Viljandi linna algkooli. Raske
oli sin keelt omandada, kuna õpetajaskondki ei
võlunud vene keelt küllalt hästi. — Koolijuhata-
jaks oli tuntud luuletaja Fr. Hehlbars. — Sin oli
meelalahutuseks jällegi järv ja lisaks ajalehised Vil-
jandi varemud.

Algkooli lõpetamise järele jätkus õpitoo Pärnu
gümnaasiumis, kuhu astus a. 1892.

Naatamata õpilaspere eestienamuslikule koos-
sisule oli õpetajaskond muulastest lapit. Koolis
ei tohtinud kõnelda eesti keelt. Ja peti häbiiks kui
keegi rääkis hüjatud maakeelt. Kuid see häbitun-

ne murdus ja esimesena julgesid teda väärdada põikpäine poiss Raam ja Peet.

Koolis puudus igasugune isetegevus ringide, spingute j.n.e. näol. Nü jäi aega üle. Nümanne kasutati tutvunemiseks ümbuskonnaga. Ka pakkus Pärnu kui kuurort sel ajal tähelepantu vääridat, kuna oli saäl sageli tähtsaid tegelasi ja kunstnikke.

Aastal 1900 emandas noormees gümnaasiumi lõpudiplomi.

Elu eotas meest. Oli tarvis leua tulevikuks. Ülikool oli kavatsitud algus. Neid ainelised raskused andsid tunda juba keskkoolis.

Saäl makseti toit natuuras, kuna seda varemalt hõlpsam saada. Neid söidurahaks, raamatute ostmiseks ja kõigeks muuks lisakuludeks jatkus vaid 3-5 rubla semestris. On endast mõistetar, et sellise eelarve juures tuli püüata hõivisid, rääkimata võimalusest lubada väiksematki kuludega sotsiaalseid naudingut. Neel kehvemaks muutis ainealine seisund isa pausikile minemisega.

Neid noormees saaxutas onult vähe tootust ja astus süiski ülikooli. Neidudegi ei suutnud ta niist summadest kuigi kaua end ülikoolilinnas elatada, vaid tuli arpsasti lisa muretsida. Selleks pidi tegema kõrvaltöid. Milline mõju sellisel mitme töö tegemisel inimese sihttöösse on, mõistame pikema mõtlemiseta. Päälegi ei suutnud vabastada ka see lõpulikult ainelisest kitsikusest. Nümanne lüüdis süiski väljapääs, kuigi mitte just meelitar. Jaan Tõnnisson avas avansi nagu ta varem juba mitmele tublimale mehele, kes tegutsesid Eesti Üliõpilaste Seltsi liikmena, selles suhtes varem oli tulnud. Hiljem saaxutas stud. phil. Raam

E. U. Seltis stipendiumi. See polnud aga küllalt suur, et vabanda võlgade tegemisest.

Sel ajal oli E. U. Seltis mehi nagu dr. Kallas, praegune Tartu ülikooli rektor Koppel, juba mainitud Jaan Tõnnisson ja teisi kellest meeldust Eestis toonane intelligent. Nimetatud õhustikus algas ka koolimehe kujunemine hr. Raamis.

1905. a. lõpetas ta Tartu ülikooli keeleteaduse fakulteedi. Et Eestis vastavat vaba kohta ei olnud, siis sündis ta õpetajaks Venemaal Orelli kubermangus.

Cand. phil. Raami tegelik koostöö Eestis algas 1909. a. kus tuli Pärnu Eesti kooliseltsi kutsel sama linna praegimnasiaumi juhatajaks. Nimetatud gümnasium oli ainuke uslikeelne kool sel ajal. Nii sugusse asutusse polnud rahval usku. Nii näengi, et tuleb tööd elata algu 20. õpilasega. Päälegi ei suhtunud võimukaudjad vee ametnikud Eesti kooli häatahtlikult. Tuli arvutada igal küllaltki õigestatud samme tensori punast plüatsit.

Hr. Raam võtab koolijuhatare enese kanda. Töö algab õige vähesti õpilastega. Algamööda suurendab kool võitva rahva usalduse, mille tõttu õpilaste arv kasvab 300. pääle. Ka lastevanemate koosolekud muutuvad suurearvulisteks. Tuleb mõnikord koosolekule 200 inimest ja rohkemgi. Juba need arvud üksi näitavad tehtud töö tulemusi.

1913. a. sündub koolitegelane N. Raam jälle kaheks aastaks Venemaal Iveri kubermangu- linnas.

1919. a. maailmasõja algul, näeme ligipääset koolitegelast Tallinnas. Ta tegelik üün linna poeglaste kommerskooli õpetajana. Kommerskooli aja-

järk oli jälle vaararikas ning võitleuspakkur. Nimelt haaras saäl, nagu mujalgi okupatsiooni ajal, üli- võime saksa aadlik element. Vabastatavate kohtadelt astlased koolijuhatajad ja rida eesti õpetajaid. Kohad täideti muidegi saksa asainega, kuna polnud ju võimalik leida tõeliseks koolitöökse ettevalmistatud jõude.

Tulid vastolud õpilaspere ja õpetajaskonna vahel. Samuti oli teravalt piirv vahikord saksa „pedagogide“ ning eesti õpetajate vahel.

Siin üks rääksamustar näide:

Tallinna poeglaste kommertskooli viimase klassi õpilased avaldasid protesti, nõudes enam eestikeel- seid tunde. Kooliameti vastus oli eitav. Inspektori tun- di tulle laulid õpilased protestiks isamaalisi laule. Inspektor tembeldas paar õpilast pääsüüdlasteks, kes seenniti lahkuma, olgugi et suurem osa pedago- gika nõukogust selle vastu oli.

Sündmuse kirjeldust jätkab „Päevaleht“ #23
12. nov. 1918 a.

„Paar päeva hiljem tuli kooliõpetajate nõukogu koosolek, mille kokkukutsuimist ka nimetatud õpemu- tuse Eesti kooliõpetajad selleks olid nõudnud, et aja kohta täie- likumelt oma seisukohta avaldada. Koosolekul esines kooliõpe- taja Raam, keda küll eialgu kooliameti juhataja Eggersi poolt selleks takistati, pikema selitusega, milles ta ära näitas, et kõik viimase aja vahjuhtumised õpilastega selle ülekohtuse koolipoli- tika loomulik tagajärg on olnud, mida okkupatsioonivõimud siin on ajanud. Seisukoha lahendamise tunnistas kooliõpetaja Raam võimalikuks ainult järgmiste, Eesti kooliõpetajate poolt ettepanemate tingimiste täitmisega:

1. Seatagu tagandatud õppijõud uuesti ametisse.

2. Kooliõpetajate nõukoogu otsuste vastu väljehoidetud õpilased võetagu kooli tagasi.

3. Seotagu Eesti keel täielikult õppekeeleks.

4. Suurendatagu Eesti keeli tundide arvu.

5. Kesktagu lastevanemate üldine koosolek kokku ja antagu neile õigus kooli tegevuse peale oma mõju avaldada.

Need nõudmised tulid muidegi linna kooliameti's haritusele. Järgmisel päeval, läinud reedel, ilmus kooliameti juhataja Eggere kooli ja teatas, et kooliõpetajate nõudmiste rahuldamiseks kooliamet otsustanud olla:

1. Kooli direktori Petzoldi ning inspektori Hauzevi kuusi jõuluni ametipuhkusele saata, ja

2. kooli ajutiseks direktoriks kooliõp. V. Raami nimetada.

Et sellega kooliõpetajate poolt ette pandud tingimused mitte veel täitunust ei leidnud, astus N. Raam tagasi. Ka keegi teistest kooliõpetajalist ei võtnud niisugustel tingimistel koolijuhataja kohta vastu.

Ei jäänud siis kooliõpetajate nõukogul muud üle, kui kooli, kellele juhatajat ei saa, sisuma panema. Ja laupäevast saadik sisaski kommetskoolis õppetgevus."

☞ „Põrglaste kommetskooli pädagog. nõukogu, kooli kurataoriumi ja lastevanemate komitee ühisel koosolekul, mis eila tütarl. kommetskooli ruumides ära peeti, pandi täheend. õppeasutuse uuele tegevusele edutöötav alus. Lühikurs, kuid paljuvõitu ja mõjuvas kõnes avaldas hr. Raam end. poeetl. kommetskooli praeguse olukorra kohta järgmised teated. Raskest sündamuse ja meelkibedusega pidid kooliõpetajad siigisel tööd algama. Need tahtsid Eesti kooli linna ja see püüde leidis elavat kaastõust õpilaste poolt. Need esimene samm võimuvõimuse poolt oli direktor Annusovi tagandamine. Siis üteldi: Eesti kooli ei viisa; asista pärast algab kõik õpetus Saksa keeles. Alas-

daralt ja suurevalt mõjus see --- Sarvastel tingimistel ei jäänud kooliõpetajatel muud üle kui ametist lahkuda. Lastevanemate koosolekul võidi ainult vahelkümne abil pakitseva ülekohke vastas protestarida. Et muud väljapääsenuid teed polenud, siis seati kooliõp. nõukogu poolt üles kindlad nõuded, mille järel edespidiine töö võimalik oleks. Arvati, et kooliõpetajaid sarvast jalgusest eest raske karistuse talat, kuid aeg hakkas muutu-
 tuma: kooli ilmus hr. Eggers ja teatas, et direktor Pitzold ühes inspektoriga ametist ei tagandatud."

"Aja muutmise võimalus toulid en misid keelid kõik soovimata jõud pidanud lahkuma. Endine direktor, lugupidat koolimees hr. Annusson ei saa sellesse ametisse enam tagasi minna, sest et ta teisele tegevusalale on valitud. Sellele ilmus küse vajadus parne päevakonnale uus direktori valimise. Pärast elavaid ja ühismeeselt põhjendatud soovivaldusi valis koos olek ühel häälil kooliõp. Raami meesko poeglaste kommentskooli direktoriks. K... Raami valikuga jäi kõigile rahustat kindustunne, et kooli uus juhatus all viljakalt tööle hakkab."

Selliseid juhuseid kus pidi võitluma Eesti kooli eest, oli teinud sageli ja sellel hädasõhtlikul ajal pidi e-õpilaste juhtidel tõsist tahtet ja julgust olema—

J. P. kommentskooli juhataja oles andis välja hr. Raami ladinakeelse lugemisraamatu induktiivse metoodi järel, mille kohta kirjutab:

"Voldemar Raami, ein lateinisches Lesebuch nach induktiver Methode, wobei sich die Schüler Grammatik und Wörterbuch an der Hand der deküre selbst erarbeiten. Der Verfasser ist mit

*) "Revaler Bote" N 92, 28. Apr. 1921

den Prinzipien des modernen Sprachunterrichts und Selbstbetätigung sichtlich gut vertraut. Das Buch macht einen frischen Eindruck und ist reich und reizvoll illustriert."

Raamatu väljaandmine oli tingitud tolleaegsest õpiraaamatute teravast puudusest, kuna eedikesel nõudis midagi muud, kui olid seda venekeelsed raamatud. Pääle selle oli nüüd võimalus eesti keeli hakata üles ehitama ka igakülgselt, mis vist võimalik ei olnud vähese energia kuluga. Kuid sellele vaatamata töötab hr. Raam Vabadussõja Ühistöö organisatsiooni juhatuse liikmena. On Eesti Õpetajate Seltsi juhatuse liige, Rahvaharidusseltsi liige j. n. e. On vabatahtlikuna Õpetajate Kaitsepataljonis, olles võitlusriindel enamlaste väljatõrjumisel.

1919. a. kevadel asus juhibar Tartu Õpetajate seminaris avamiseks, on sellest esimene eesti seminaridirektor. Sama aasta suvel kutsutakse ta Rakvere seminaris asutamisele, mille juures keskivad nile need raskused.

Koolimaja oli korraldus muudetud. kogu ruumide üle oli kui kate käind: hirsikesid vastse purustatud aknarendid ja julevad koolimastult tarvitatud ruumid. Polnud midagi, millega pääle hakata. Isegi eino korteri küttek tuli tassida hagu seminaris tagant metsast.

Ent praegu avanevad päevpäeva kõval seminaris üksid korraldajale noorsoole ja ta asutaja hr. Raam on pääle viie-aastast puhkust, töötamist õpetajana, võtnud oma kätte seminaris juhtimise 1929. a. sügisel.

Kuid meie seminaris on olnud kestvam aja-

järk hr. Raami elus. On arvata, et enam kui miski muu on nõudnud jõudu ja järjekindlust meie riik-
me kodu. Siin on tehtud tööd riika aastaid, kord
direktorina riikolukorda parandades, juhtides, kord õp-
tajana, klassijuhatajana tegedes. Ja millist päeva me
ka melde tulebame, näeme mälestusis ja olekikus hr.
Raami kõndivat, ikka asjalikult, ikka hõrgetades seda
või teist koolikõhust. Ja lähene ta jutule, siis jätkub
tal aega kõige kuulamiseks, mis meil südamele ja on
valmis aqaramalt nõu ja jõuga appi tulemas. Kui me
seda julgeme loota.

Kord jutustas keegi õpilane ^{III} lunnest:
„Hüüsin hr. Raamilt midagi saksa keelset lugeda.
„Olete legend „Vadist“?“ oli vastukõhinnus.
„Lubage mulle!“

Hr. Raam koetab näpu otsesisele ja ütleb:

„Lähem täna linna, tein säält!“
„Aga ma sõidan tunni aja pärast ära.“
„Hää küll,“ on vastus pikema mõtlemiseta,
„tasu jaama.“

On kümme minutit aega rongi väljasõiduni.

Hr. Raami pei kuskil. Poiss mõtleb, vist ei jõua enam
süa, kuna mitu kilomeetrit tulla ja juhtus ehk ette-
nägumata takistus.

On minut aega. Poiss on vagunis, peab või-
mateks, et saab kuu raamatu jõuliks lugeda.

Ilärguville ärasõiduk.

Poiss läheb uksele usutlema jaamast, kas ehk
säält ilmub hr. Raam. Naevall saand uksele, ulatab
talle klassijuhataja Raam raamatu. On mõha, et
treja on tõtanud.

Nüisugust ilmet kannab lugup. direktori töö sageli.

Ow piitub lüua ühiskonda — koolkonda, millesse sügenuks traditsioonilist sõnapidamist ja üldset harjumusi, mida me päev-päeva järele neades olles ise ei märkagi. Kuid nad eksisteerivad ja need lüua on ainult üksikute võimuses ja veel üksikumate võimustes.

Nähtavasti jatkus pääle selle juubilaril jõude veel küllalt olla Viru Õpetajate Liidu abiesimees, Asimikkudekoogu lüuge, kohaliku Karskusseltsi esimees ja Viru Rahvaülikooli asutajalüuge.

Meie soov on, et jatkus jõude veel palju, jatkus kava koolimehel terveist ja elu tööks ning õnneks enesele ja rahvale!

Noored ja vanad.

Rakvere Õpetajateseminari direktori
H. Raami 50. sünnipäevaks.

Meil noorus tundis tuisu en rind,
hing ihaleb päikesi poole;
veel kevade tuisatus sütitab verd
ei noorus tööaevades koole.

Kord vaikus küll süda, närb, nukrutsev meel,
rind naske ja teguvõim narmis,
kuid lootuste pargades kutsuvad eel
nõen vundi, me sangareid, suuri.

Õhk! kurbade päevade nukruslik leid,
mis ajales mustavaid nade
näeb siinguna salvavat eestlaste teid
— me vannume sellele kadu!

Me ründame, noored, kui kevadel veed,
teed lumistest koobastest läbi,
sest päike ul paistab ja valgustab teid
kus vanadki võitlesi nägid.

Ja kujut kull ajas ehk tuhmid, kui raud
 - löänd näkku neil aegade ahel -
 kuid pidage sidet, mis kindel, kui haud,
 et ühendus püsiks me vahel.

Me nooruselava kui lointele löel
 seev: kandke meid võitluse ritmi!
 Ning päevi nisalt tahe relvadeks sael,
 jõuks, millega murrame kütkei.

Eet orjastusjäänused paistame kõik,
 Et tõusta võiks päikese peale
 ja üalgi seda, mis hingele põik
 ei jätta übi saatuse hoolde.

Süis tõusime noored vanade teedel
 kes vägvalt tahtest löid õnne,
 ja kosuga nabadusarmastus ledel,
 mil nojanud vanad teed õnne!

E. V.

Kujuneja.

Stud. phil. E. Suurväl.

Kujunevale on üks tõde: töö.

Kujunevale on üks mõne: töö. — Ei mitte töö-
bu — see on iselik tunnetamine. Kes on viletsama
sündinud, selle tuleb halbadeist valida parim, ja
see on töö. — see on üldse parim!.

Ning kui tuleb rahutusi, — iga kiik enese
hüüab intensiivsema ja ekstensiivsema eluorumi jä-
rele — kui käinud kõikide häälte järele, enese,
teiste, üldisuse ja üksiku, häa ning halva — siis
lõpuks oled saõtsamas kust algasid — töö!

Kes ennast jälgib, see leiab, et palju on ko-
hustavaid tegusid, kuid mitte loome poolest om-
said, ja teised on emased aga mitte kohustava-
— Ning valik? — see funktsioonid lahendavad
isegi — meie kohustus on neid lüüa, et ei
muretsuks nad rudimentaarseteks ja liikumise on
töö!

Kui oleme valikul, et tunnistada enesele
väljaspool „Ised“ sihti, — valime selle järele, kuidas
terve „elu-terviklus“ seda teinud. Ei ole see

anda ka püüdmisses, kui pole need üldse püüdnud. loomulik siht on kõigi inimeste üldise püüdnuste siht, inimese siht. Selle sihi ained on teadvus ja alateadvus. — Üks on siit veel hästi loetav: inimese püüd, inimese püüd on viljakas olla. Kes pole intellektuaalselt viljakas, see on emotsionaalselt. Aga kõik, kellel seontes verd tuksumas — tahavad anda! Anda saab see, kellel on. Meil, eestlasel puudub rikkalik püüd, meil jääb üle ainult töö — see on meiegi kind püüdatav vara.

Hohustus on töö. Kas see hohustus meie vooluse impuls on või mingi transsendentse võimu poolt n. ü. laenuatud kasumise tingimusega — ka see jäägu — ükskõik kumb neist seda kohustab, kuid see on kindel, et nõutakse ka sanktsiooni-mõiste ei väära teda.

Kes leiab endas kõlbliku tahte — otsib sellele toetu, sest elame kasu-nõudmise ajal. Kas iga tege on hinnatav ökonoomse printsiibi alusel: igaüks saagu oma töö järele, s.t. väljaspool seda kasumise-võimalust, kus pihust loetakse pihku. Kas mingi „märkuste raamat“ keskil „tervikluses“ — jumalal on, kuhu tähendatakse mingi hinnanguühikutega tegude väärtus: ei tea! Aga süski tunneme, et just — kui oleks mingi „müstilise ülevuse ekvivalent“ meile sisse astunud, kui oleme sellekohast teinud ja eodanud teda. Ja siis haarab sellesama „müstilise ülevuse ekvivalent“ meid kõigi katkiste müdikeste järele, loob ilusa krooni ning ootab, et algaks harimine, et võiks jalkuda kasvamine — töö!

Sün oleme jällegi sihil, mida kõik on rihtenüüsi otsinud ja praegu samaselt leidnud ainult

haiged ja need kes tüdinud otsinguist, need teevad
 randeid Elava rühkumise rühkimises. Kui mõni
 neist haigust ja tüdinuist on raskelt haige või
 surmani tüdinud, siis olene omelt teadlikud, et
 neid on kergem saada, kui tervist, s.t. on haigust
 ja tüdinuist. Keha on kõigeks küps! — kui tüdinus
 siis paremat teha ei raja; kui haigus, siis lepib ka
 sellega ja kui väsimatu piire kasvada, siis ei os-
 kagi te paremat ihata. —

Kui jutt teo tasust, siis olgu selge: mida
 kõrgem töö kõrgem, seda odavam, intümsem ja sü-
 gavam tasu. dõbud: intellektuaalsed ja esteetilisid,
 emotsionaalsed jne — neile pole tarvis nii suures
 hulgas väliseid tingimusi ja nende kättesaadavus
 on kergem kui egoistlikkudel.

Tinimestel on Aadamast ja Eevast teada, et
 juba siis tasuti nende teod! ja praegu, või siidi
 praegu, on karistamise, tasu mõiste, ihki parau-
 damise taha peitu pugunud, aktuaalsemaid. Selle
 mõiste evolutsioon on ajaloos ajajärge kõrgem hin-
 nangühik olnud. ja see mis täna on selle ühiku
 alusel väärtuslik, võib homme olla null. Sellel
 ühikul pündub kullakate, nagu rahaühikud.

Arvatakse vahel, et südameühendus on see
 vooaste mõõt, kuid see on vastolus: mida ha-
 nitum inimene, seda suuremad südameühenduse
 püüvad vältivad temaga, — "kullakate" on ju
 stabiilne! Häätöö järel rõõmu ja kuriteo järel tuleb
 püüda mitte preponentsionaalsed kõlblise hää
 ja kurja võidule. Neude samasuhetlises on tasavõn-
 deline füüsilise ja psüühilise temperamendi kaldu-
 vuse võitlusele ja see kõik lasel olitada, et pole

mingit kõrgemat teoloogilist sanktsiooni. — Kuid see polegi nii oluline, sest kui voores on meis endi algatus, siis on ta meie armastatu ja see on juba armastuse õiges armastusele ning voores õiges õnne poole.

Kes seda sügavalt tunnetanud, see ei cota enam ta kondumist: rüüko on nüüd tema mees tahtmine. Tema meesse endi rüükol ja anda eest endi rüükol milleki suurek ning milleleki suurele. Ja siis mõistad kõik: olen täpp täppide seas, ja et kuskil on üks sirge, kõikide täppide tee, mida kõik otsivad. Ning lõpuks on üks mees oma ll abiliseaga, kes tee aitab leida ja on valmis sinna kandumaqi, kuid kui saäl jalge jääd teistele, oled igavesti põlatu. Mehe vastad, kõikjal vaid kirkkõik ja kuumunud jalapõhjad. välguvad...

Ning siis leiad: ei tea! Selge on — kui pole kuskil midagi, leida päale kahtluse, siis ometi üks tõe jääb: tõe!

x
x x
x

Punanokalise kodupaigas.

Päikene piserdab palavust.

Kidurais määndides lammatar
sookara tihened leitak.

Päikene piserdab palavust.

Päikene löömab, leigitseb.

Rusuv on õhk, kui hukkuemas,
kusaqil kõnendil kukkuemas,
abite päästjat pääl sookal;

niünd just kui on viimane hoid,
hukkujal kõnendil kukkuemas...
Summutest jälqil hing aimatut.
Thuski tapvalt on noid.

Lööd lokkama sookara turu.
Kusaqil kasvude kurnas

kõhuldub nästik noisk, jäik,
kuunjas ning leeb on turvas.

Raipele süü veelgi ei see
— päikesesse kas või ports.
Sammalde kaunistamiseks kookas
külluses on puistunud see:

murakad eotavad korjajad,
kes nopiks kuldased tarjad;
eotavad kukejamarjad,
mustad ning mesiselt vänged.

Soosma kuldased tarjad,
kaunid need murakamarjad,
värskuses põlevalt kollased,
kutsuvad korjajad tarjad.

Oi, marjad, murakamarjad
tuhkkuivas turvas tähtsana
päikeselöösas. Nii veevalt
kutsuvad korjajad marjad.

Tarju, oo, murakamarju
suule, suule nü suuas.

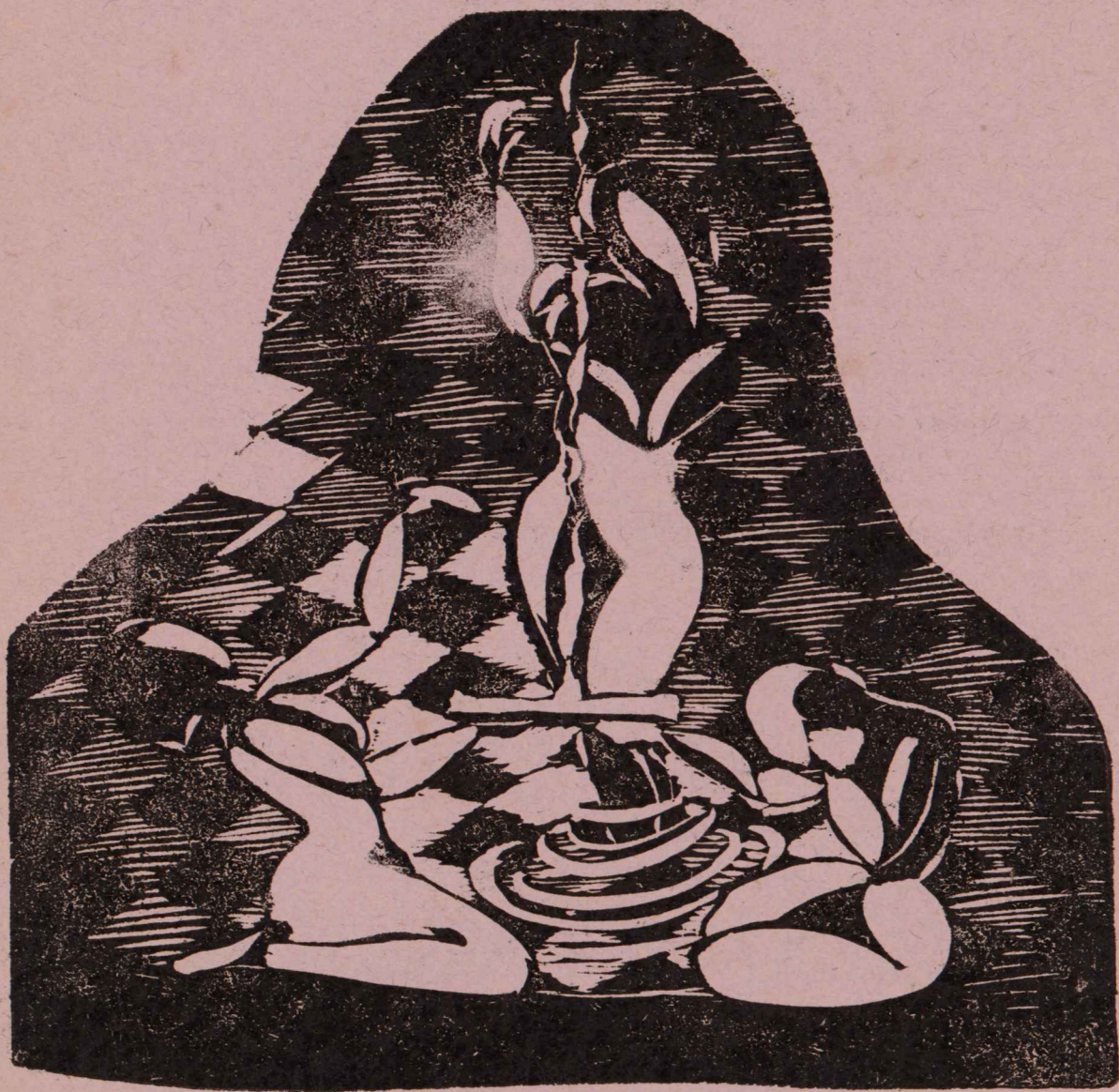
Rändur ju neelma neid varuvas
Soosma kuld kollaseid tarju.

Päike piserdab palavust,
sookaera tihenevad leitsak —
Kil päike isaks soo emaks,
kumab, oi, kuld kollast saladust.

Rändur, joo sammalde mahlu!
Suudle sootähtede mett,
— si lähedat leide teist mett —
peos tunne, suudle, joo mahlu!

E.V.

Lühike õnn.

Väimseid ärkamise ja õitsemislõhnu kuulvad hilissuve melankoolia. Need narmatab päike ja avardub mõtetuaks sinise taevas. Täna lööb lahti aedross enda vortava õiskobara ja hüüab närvi-
 tule kergitub punane aster, et küllesuhkuses narmuda surusale.

Haigetuba on täis varahommikulist päikest. Avatud akna es paisuvad kerged eemüded raevalt tuntavalt tuulehingusel. Sõngi lumivalguses sirgub kahvate tüdruk. Avab narmisevad siluload, asetab käed üle pää ja jääb lamama lükumatult. Huumaline öö, nel kummaliseen hommik!

Milline päike, milline jumalduis igas valgusküres pisivõnduses!

Aino sulgeb silulad. See hommiktervitus on haruldane, ta on tõotus suurele ja tähtsale päevale. Aino eksleb unistuste lumimägedel, leiab end igatsuste kaugeles raudraodes.

Kaugeim olematus lühikehaige loodusete raevlemine; ligineb see pühitsetud hetk kauge kevad kajastusena.

Täna peab sindima midagi, mida Aino

sootaja sootab, millele ta tahaks anduda täielikult endä sootustest tulvil hingega. Ainogi tahab kond elulilleaedadesse, tahab tilgakasi elu mürgisest ja vetkest karikast. Kaugele läheb ta hapras kehas, kes lähel võitua endale kuuluvat osa.

Aino näel värisel palavikulisi laike. Ta on õnnelik vaikuse ja rahu nardingus, unistuste vabades münnakutes. Kaugekaelselt tõrjub ta tagasi igasugusse õnne olematuse võimaluse — ja aegamisi hakkab vaikus helisema. Nõrgavad helid olematult sümfonialt. Kõrvus kumisel hõkedahäälsid kelleksi ja silmi es tantsisklevad ebamäärased kontuurid.

Aino avab silmad. Aeglaselt nagu kõmbenult libisel klaverilt akkordide. Kostub kei kauge seivisõ kirklik sosistes. See on Aino sünnipäeva iga teemuusika. Mängija on Aino sõber, ta armastatu. Aino joobub dissonantsidest. Ta hing on täis puhkava kevade tonni ja vaikes sügisel kurba alitumist. Esuakondsel tajub ta are astuse ja igatsuse valusad õndsust. Ainol kaob aeg ja ruum, ta liab end armastuse kõikvõimsuses.

Hing klaveril pääsel vallale võimas lük, sügis kirk.

— Lähemel hääletu südases. Öölamp heidab varjukat hämarust arstinõhtedest lõhnavasse tuppä. Lambi nember türeleb väike ööliblikas.

Aino avab akna ja hingab sügavalt. Surub õhetava näo noosidesse ja joob lõhnu.

See oli õhtu, tuli ja kuumus!...

Munna rüetotuna oli Aino ilmend endä

sünnipäeva pidule. Nõtkis vastu noosid ja õnnessõidid ja istus nõõmsate sõprade lauda.

Ta mäletab sellest õhtust ainult kristalselt sädelevaid klaase, õnne-mahutamatuselt säravaid nägusid. Ta kõrvus kuniselt aeglase ritmuikas tantsumuusika. Aino kantsis, olles tundumustes ohjel damatu, hinges trotsi ja meelitusi naer ---

Korraga tunneb rinnas valusamat pistet kui kunagi enne. Kõhkenult vaatleb ta kaskurätist tulepunast verd. Oiates laugel ta särgile ja jääb sinna liikumatult lamama ---

Õõliblika türed laubi ümber jäävad aegamisi väiksemaks, kunni ta põletab tüvakesed ja laugel surisedes lauale.

Sügavat, sügavat vaikust lõikaks kui kauge matusekell aeglaselt, korrapäraselt, rihetooniliselt.

x " x
x x

E. R.

Laul näljale.

Leeni Klaurmann.

1. II.30.

Sind kann võõrana ma endas kandsin
 kui kivi naised, nõnka lakkamatut valu ---
 Eel püüdnud sus päevi, sul ütlin kanni sõua: palu
 ei üal sind ma, tundmatut, sul kuigi laule andsin!

Sa tulid taoti, läksid, siis üks jätsid minu
 kesk kurbi õhtuid nü kui leinapaju ---
 Siis tulid jälle kannis, nõind kus teisi maju
 sa olid kõikjal palju. Mind ikka otsisid, nü lüdsin sinu!

Ja siis läks päevi jälle, ning vüvaks tundsin sind!
 Sa olid sina, ainus häa, mu sõber nälq!
 Ilu punakuuline! Kõul praegu rinnal jälq
 su suudlusel mind põlkat! Sa armastid ju mind,

ja mina sind! Nii tulid ikka jälle! Ent me ei teadnud siis,
 et tuhat lahkeumist ja jälle leppimist on määratud meile kahel —
 ja loodud kusagil vist mingi kuldne ahel,
 mis äraeksineid, meid ikka kokku viis ...

II

Niiid elad sinu nälq, ja mina õitseu sinus!
 Niiid muljud, raha, matadki, siis jälle meks lood —
 ja töö ning elu mõtte minule sa lood!
 Kõik on sus koondet, nälq, ei unau tühjust minus!

On sinu kirg ja püüd, mu nälq ja kauge kaunis iha —
 veel tühja palju hääd, Ning näha, maitsta, tunda
 see kõiki kargeid tunde — ja unustada mõnda ...
 Ning minna oma teed, ei kanda viha!

Ent millest sindisid mu nälq, ei tea ma veel!
 Kas unust õnnest, valuhoost, või leinast,
 või kurvast lahkeumisest maariakasteheinas?
 Ma tean vaid riht: käid ühes minuga me ihistel!

Teau mingi: sa oled sõber, armastai, oo lemmik nälq!
 Kas suurenen ongu, märke, või lausa laineil liigun,
 või siingis kuristikas, iseseil ma liigun —
 ei jäta mind su a.m., oo sõber nälq!

III

Ei ükski armastand mind nii, kui sina, nõelo!
Kõik tulid, lõksid, kadusid... Ma üksi jäin,
ent ma ei nutnudki, sa mulle jäid. Nü püstipäi vut kain, -
kuis sled süski võrratu, oi vevet nõlg!

Võin jätta kõik ja hülgata, ei jätta sind, mu nõelo!
Võin anda kõik ja kandagi, ei vresiks jää,
sest õhtu tuller sulle sul võin suruda mu pää...
Ma sinus õitsen, rikkaks saan, oi kaunis nõlg!

Jää mulle nõlg, nü laulan õhtuil sul -
jää mulle vaid! Mul pole teist, ma palvetan su ust!
Sul annan enda, lauletki ja vümaks tule leest,
kui mulle jääd! Ma laulan õhtuil sul!

* * *
* * *

„Tarmo“ toimetus palub laskelt vahundada
käesolevas numbris vaheljäänd lehekülje
parastist juurdelisamist käesolevat kirjut.

Valude sümfoonia.

I Proleg.

Oli hetk koreid igavese aja...
 Tulvil õhk mu käabusriinda rjus
 väljult avarilusa, hellitledes sujus,
 küteks kaasas rõimasa elu kaja.
 ja mu verre süüvis eede---

Kauge rand mu näole hingas päikest,
 tuleks silmi sädenete parve.

Kauge teul mu hinge puhus sarve,
 võitva viisi, värviks elu äikest.

Hing ei huljund mürke kurbus-saade---

— — —
 Laps ma näomukoldel päevi reetsiu — —

II Poolvari.

On aja läärast väljund aastaid kergeid
ja kindlalt põimund riivi inimikka
ning rahust toetut rütmil löödud pikka,
et neorus-elu hankind radre sirgeid.
Eut ruder-kumbe peitub juba kaugus,
kui vürastus mu äödel kutsus virgeid,
ja türelb löäts mu silma luisis augus.

Süs kitsad varjud päik'se teede üle
und heitsid silmapilgul hirmu teojaks.
Tasas kadusid ja jätsid ilma valgus-seejaks,
kuid hinge toetus ju pool varju süle.
Ja süötsid mõtted suunas nukra ilma,
lõi hinges helama mal lapse üle
hall valgus, raugi ohe surut silma.

Mul äkki tuikas mõte: jäänud maha,
su lekiwad tuleid olnud neorusrihma.
Ja edasi vülb tee... blind rullas aeg sa kanna,
et kirelt haige elu jätta taha!
Sest tihenevad varjud, hirmus mõte,
mis ajulikha tõukab mürgist saha,
et kõikjal püüab saamine rebiv tõte.

Ees pilvepüürid vretades nutivad
 sus leode taeva hõõguvaskse nõmme
 ning huljub nannast nanda sujuv tõmme
 päält kaudle, mida varjud rasked matvad.
 See ohe ilma nägematust rügist
 on pildiks inimestele, kes tõtvad,
 et paradüsi jõuda elu läilast tügist.

Ei kusagile vüa suuda elu
 meid antud häda rajal igavikest;
 vaid hällis nannast näost õnnelikust,
 kord kutsus äärel hana vümmu valu.
 Süs äöde matter igavme raku
 lööb kokku üle haige mõtiskele
 ja muld jääb lainetatud elust vümmu raku.

III Vari.

Ille mõtted, tivarasked mõtted need
 on sünged tornid, milles kaebjad leined
 end heitvad valus nanda, nagu pained,
 ja pinnaal tõustvad lumere-veed.
 Poolvari tiheneud on morniks varjeks
 mis raskelt peidab kõikjal valged teed
 ja sammul igal astutaval nagu karjeks

Näen aastaid kaduvat, näob viril naju
 nõtk jalgesse on juba vajut, silmi öö
 ja hinge kahlaud surma mürgivöö
 ning hetkel hüübib kõik, et midagi ei taju
 Närv must see aitab igavesti peita
 nü raskelt peevalt sädelvaid naju
 ja tummalt elu üle mulla-purje heita.

Kõik vari see, mis elu valu peidab
 mis ise raskeu, suurim valu vund,
 ning kaanina sõõb tuksum-lihha end
 vihk mõistet öö, mis igavesti köidab
 ja väiksemaks näen jäävat, tillukeseks
 ma enda dimensioon, mida kosmos võidab,
 et lõpuks muuta ruumis killukeseks.

Ma kild kui visalt rändar tolmue mikron
 süü nannast nanda, kaasas teiste naer
 ost lootesetult rähkleu, sõideks aer
 kui ümber möirab õudseli elu tsüklau.
 --- Sis tuleb rahu, viimne rahu jõuab
 ja helbalt jälle mässib tühjus-vaev
 ning üle jäljetuse valuvari sõuab.--

IV Epiloog.

kõpuks päike loojub. Neri taevast
hüübub üle kaaretava perve.
Elbiv kihk läeb viivuks tulle terve
olemise, mis veel hetke heitleb taevast.
Ning on jälle mööda vaku püües ---

Sahti tollist igavuse-aja rougist,
milles varje tõmmu, raske ballast;
milles õnnes, hellus hüübib hallast
mida levib inim-loomade kurgist
kõverdama elu-teele lüües.

Jäänud hulgad luitund-valge lüües;
loomast sama jääda võib ning vahe
ilma loodud elukandja kahe
vahel hävind, kui on möödunud surma püües.
Palju kasu olnud inim-ajust,
kes vaid mõtte heitnud ilma uude,
et sääl purunedu kurbus-rajast --- ?

P.K.

Poritänaval Nr. = 9.

— No-noh, miser õhkuvate põskedega kahvatu poiss kaardimänguks ümberseatud koolipoisi laua taga ja küsiva näoga heitis pilgu seljataga olevasse pimedasse aknasse — kõik kuulataid — ei midagi.

Muusti küürutused sõnatud poisid mänguringsi. Oli juba hilja ja raskelt haigutas kusaqil nurgas uni. Ainult too väike kahvatu sirvis närvilikult kaardihunnikus, aineti seda laiali lihtates pisikeses õlilambi kollases valgussõonis. Pilutas silma, näivilt vedas kurja kortsu veel poisikeselikele lauale, misla rõõmsalt ümbritsesid valged juuksehäharad — leen, või ei? —

— Tohos kurivaim! hõikas nüüd juba täiel hääl. Tõmbas otsustavalt käe määrdunud kaartide pahvast ja likkas aknapeole pärani lahti.

— Mis sa härra mõrgad seal all pois, laulab kui kõrtsilaulal sündime!

Keegi all uulitsal viskas rõõmsatejulisi sõnu üles sõpnade puhkrisse ja nendega koos vallaltis

märja sügistuult leitsakumbusse tuppa. Kardin unustas oma põhimõttelike paigal püsivise — tautsides pühkis laualt kaardipuru ja ahvardas haanata klassis limpsavad tuleleeki.

— Mis' laisad seal aknal, vaata parem kuhu kaardid on lenanud, sõnas triselpool lauda pikki, kivistund fossa.

— Haanata onits! — hüüdis teine. Tulev: ikke veel kohe alla tänavale ja teen lahti. Sellise lauluga kella ähhetistkümnne ajal — kui peremees süngi konteri üles ütles. Alt kuuldes laia, hääsündaulikku naeru.

— Ah va Tinn jälle mürgeldab, ütles valgejookseline Enke suurima rahuga ja väljus madalast pööningust.

Kolm koolisõpra jäid laisalt istudes sotama. Pikk fossa sinistas ennast hubaselt pihuel leutsolil. Pole tähtis, et see narmendas ja rüded karvaseks tegi — ta oli ikkagi toa kadutamiseväärsemaid esemeid. Mõlemad teised — lihike, nurgelise nāoga Arp ja tiiseda karuga Ninnel nõjatused rinnuli laual ning trummeldasid sõrmedega puvasel lauapaberil.

Trepp naksus ahvardavalt, lähenes otsivate sammude kokku ja üks prahvatas lahti. Tinn viskas märja lühimütsi varna palitute koormale ja mautil vaid nõõpe vallandades laialt istus madalale voodile ja üsna sõbralikult krigisesid selle varnad naudlikumed.

— Lääge aga edasi, härrad. Tuliu samuti kõrvu seendama. Ainasin, et olete jälle pesas ja sellisel juhul on ju viimaselgi erakul võimate mōōda minna. Oo — ja õnes nõelud tuih naha paone —

- Eh - sinu tuul või midagi, hõikas Arp juubeldava isekadruusega ja teravat kurguhääle - naeru vedades, no nüüd alles viskasid ette - varsti kõliseb laud. Rahulolles haigutas fassa oma vanaisa-tööle. Laksudes visati kaardivihud lauale, algas uus sigamine, kuna laudkond teele käänud eades kippus jällegi hajameelselt ringutama. Niinul oli Tiinu kõrvale voodisse istunud ja tuppä kogus seda nü ammu tuntud umbset unisust. Selgelt oli kuulda, kui seinakell all-korral kumedaid hoopi lõi -

- Alles ikkrist, väpär fassa oma toolist ja saris unistades raskeid juukseid. Klotuse plekki mölgitas endiselt löötsu tuul, krakises vihma -

Tiinu oli paoküljeli roodinurka vajunud. Kellegi mängija vari kattis ta kahvatu näo.

Ikke visati kaarte. Aineti kukkus vaikusesse noid tavalikke saatelõnu - ent isegi hääsõvilikke muist ei suutnud nad esile tuua - oli kõik juba nü väga kuldud - suur paratamatus -

Poiss roodinurgas ajas enise äkki sirgu -

- Olete iidseilist lehte legend? Too meie pühapäevane eõ on neid linnahärraseid väga äri-tand.

- Mis, need uhked sünnipäeva tuled või? hüüdis Erku lavalt. Ja poiste pilgud pöördusid põneval muigel Tiinu poole.

- Mis kirjavaimu tuled te jälle olete lahti lasknud, päris Arp ringuva häälega, teravas pilgus juba ette halvaksparnu vajunud.

- Ah - ega sina tea midagi, hüüdis lähemas Erku juba põskede punetudes, tehnikid vaid elu-muuduse- ja karstuse-kirjandust, pead referaate

tahetvabadusest ning kõige lõppis käid taitsukur-
suil ja seda kõike ainult põhimõtte pärast, et kuuagi
kolmekümne aasta pärast dus läbi liina — Ent tee
meie asi on kõige võrratum mis olla võib, kuid ega
sina seda juba ei taipa. Mineval pühapäeval oli
Tinu sündipäev. Ja praegu, kus raimuvaesuse nists all
kuival koolimüüridest pürstus du kui tühi käsi,
võib kaigi sarnane tähtis päev halli maakivina teiste
samaruguste hunnikusse kaduda — kas sa, Arp, tun-
ned kah, mis vahe on lihvitud kranüidil ja vorni-
tul peelahvakal kartulivaos? — Ja peatus silma-
de särades, ja pikalt oli valge juuksesalk langed
kahvatule näole.

— Ära nüüd kohe nü ühelt, egas vahelt
kinnel, aeglaselt oma tisedat keha kõrvates. Ja
oli südamlik sõber, ent lihtsalt rahulike jutuga be-
vatses jabetada nois liig kinnelt kummaks minevaid
sõnapuhanguid.

— Asi oli päris lihtne. Ja sina, Arpki, polite
seal oma kujunend iluavaastega tarvisend ennast
maha salata — poisid plahvatasid rõõmsatuju-
selt naerma — ärge userge midagi, muheles Tiinul
treme see lugu talle tänu veel selgeks, mis sa arvad
sellest, Arp, või sõber —

Tinu oli mõtiskelles jällegi küljeli vajunud. Er-
ka istus Tiinuli kõnval kolmandaus roodis ja kaar-
dihunnik oli kui peotäis mõtletust jäetud lauale. Vail
forma, tee põhimõttelik pealtkuulaja, meliskes neid pa-
hel sorides ja kui tal võimalust rahnud pisikodau-
laste mõekamiseks, haigetas rilooleva uhkusega ning
hakkas väljaotsima emandid — et järjestada ilude-
se järle —

— Oline siis väikesi Timmi pool. ja kõigest —
 ta oli oma karki kui maamehe sauna palavaks aja-
 nud ning ka niti vaene si paistnud ta olivat sel päe-
 val. — Jajah — kõik arenes niivõõa vanahärralikes
 meelolus ja kui vüüane vedelik oli rüübatud ning
 ülejäänud saiatükid kuskile lükatud, tundsid kõik
 kuus nni paitas silmi oma pehmelt koruse kindaga.
 Siis tüdinult korrutati kuskil hämaras tüvani
 nurgas jutte meis päriskestusest. Muistes kõnelustes kuu-
 lesid jälle need vanad olevikke värvivad mõttesih-
 jed — mis akna alt jaoksevad mäida elu tuhan-
 ded tuvajad — saks neil lükuda — lükuda — ah
 — — nni — — müürid — — nni —

Võis olla juba kesköö kui Timm imelikult elus-
 tund pisti hüppas — Nad olid faanaga voodis ka-
 mader võrgutavalt uudsele mõttele lütnud. Poisid unne
 lausa naersid. Ent läks kõik ülikorralikult ja häs-
 ti. Meile vaja vaid ühte tunde arretusest lähikõika-
 vat mõtet ja me oleme maailma produktiivsemad
 poisid — hahahaha üp usuvad iselikult — kuu-
 aga edasi — mõne minutiga oline palitus. faana
 kuskilt haukis mõned auklised kotid, Timm tõi alles
 eluisel päeval täiditud õlipudeli ja neudega koba-
 sine pimedasse kuuvi — ajasime täis vastult lõhu-
 tud pused — pilpaid, ja siis — igähtel kandame kae-
 las ruttasime läbi äärmiselt pimedas öö — kuuvi-
 tagusele kitsale põktänavale. Tunned ju küll seda auk-
 list porikavalit, mis mäest varemete süü. Nüüd vist
 taipad juba ise, kes taratsid tegeleda ainsult kuu-
 liste mõtetega, et meie idee oli kummaliselt lihtne.
 Äll mäe jalalt võis vaevalt eraldada varemete kõn-
 gid torne. Marsti oline hädasõhtlikkudest maja

markadest jäänud vabale mäele ja varemissse. Tinnu seal iga kivi ja murka kuhu nõudes võib jala toetada. Minuti paari pärast olid Tinnu ja fossa tolle kitsama dinnutorni otsas, meie kolmekesi aga sümpaalse, tead seal, kust ligemale tornitippu pääseb peavaegu korraliku ostmestike kaudu. Siis kiirelt olid püüdnud seatud torni murka — siis juba noorev leegike tollelt õlitatud rüdakeselt ja varsti võis kõrgete tornide otsas vastastikku tunda poiste kumaid kogusid — ilemelikuselt vehkivaid — hõisates hiipivaid —

Need nädalid sinu toas elades praegu ühtelt kaasa. Tinnu oli unelmaist virgumud ja fossa jätnud armatsemise ristimandaga ning nooris suuremaka ühelevalt viltuudades —

See rõpane linnu all määjalal nõrkas oma igavat mud kui kiina juures täissõnu ja lasel laudastu es hallivati mehi sodata — ehki, tunda ennast nii palju kõrgemal tollest piipürjerite sünnitusest haiserate känavatega —

Kiivalt narabas Tinnu hämarast voodinurgast oma parimale sõbrale. Enku oli kuumalt näivne tollel musti kõhelaunise oluuses. Haaras lõkendavi silmi rumber Ninneli piha, kes suurima rahuga, ühe-kõne vaid oma kivi nohu üle pahaudades, edasi vestis —

— Poisid — iga meil seal külm ei olnud — Tinnul kõrber mantlimurk pruunik ja mulle lõi kord sellise horoga puhang kuumu suitsu nõkke, oleks pruunkind vaid üks kivi jala all variseda — aga no, miks ta siis seda pidi tegema. Jättime lõpeks ühes just uhkemalt lõkendavad tukid — liiga oli

hakand tuult tinase taevas löötsuma. All otsi
 appusime pimedusse. Illeval tulevalguses tuimend
 silmad ei eraldand midagi päale kõngel lõkenda-
 vale tulede ja õhku keerivate sädemete —

— Ning tuli seal laiemas tornis oli eriti ku-
 mar — sõnas Enku künelt vaheli. ja mäletate, kuidas
 ronisime läbi veelompide orus trisele poole mäge, sinna,
 kus kõngimul kohal nood kaks tammu — et vas-
 delda — ent juba olid vaibumas leegid, vaid kaks
 tuliõit libe liblalt häabumas märga pimedusse ja
 tunde.

— Lõppeks oli tornides vaid puuast kuma, na-
 gu oleksid varisuvad tornitipud ise kummust hõõgund.

— Seisime siis ringis ja kummaline — olime
 kõik sõnatud. Vaid tuuleil kohisis raagus tam-
 medes. Tinnu hoidis tuge ämbut kinni ja ei liigeta-
 nud — fanna oli kuhugi pimedusse kadunud —

— Ah — väpas fanna mõtteisse vajund poiste
 ringile — las olla Enku, armas — püüdis küselt suu-
 tada hārda taoni lighelluse — milleks — seda on ju
 nūgi väga palju —

— Velled — mõned politsei isandakesed on vist
 tol ajal väga hinnunud olnud ja väga kurjad rea-
 kesed pannud ajalehte — „kahlane element on meil
 väikeses linnas liiga julgelt hakand pāād tõstma
 ju —“ hahahaha — milline suurepärane loba — igas-
 se majakonstuaasse raja tuli teha. Oo seda rohu
 ja üksmeelt.

— ja Tinni sünnipäev on märgitud trikioo-
 naga — lisas Enku tõsiselt.

— ja vägagi tabava iseloomustusega! pilkas Arp-
 kes kogu kõnelust oli üleoleval meigil aknavaajale tui-

ludes pealt kuuland

Erku: Sa ei mõista neid — sa ei mõista muud
 tunda ega aru saada, kui oma kõrgelt raskesõnalisi
 põhimõtteid. Sul on ükskõik, kas elad kiretus vaikus
 või nõtkuult keelte keerulis paistavais puhanguis. —

Vennel: kuule Arp, kas i ole sinu kaaslane
 kui mõtled, kellel pole muud vaja kui aru —
 ettejäändu, ning käimalükkajat — kusagilt hangis see
 või kaubeldud põhimõtteid —

Kivelt oli õhkanud muutunud irriteerivaks. Poi-
 rid pakitsesid sõnust. Kunstlikult, vaidleja rikkusega
 lõi veel mõtteid ahelikus ja vaenulikus mingile põ-
 himõttele, misukohale ähvardas ikka üle kaanduda selle
 kaudjale. Tuima vaikusust kaotasid äkki võledaiks muu-
 tunud pilguks. Rind tulva kõigil oma mõtteist — nei-
 röödaland roguniist. Oo — algas alles hoovõtt, et need
 suuri sasi-pakumaid ajust veeretada — teistele ärrita-
 miseks, kaasahõiskamiseks, ja endale häikesmeks, ei-
 ahõiniseks kuuva harva leiti oma kompassi.

Arp: Ei maksa ärritada, saan aru, see tuleb
 ja vält sellest, et Teil puuduvad need. Aga mu a-
 ruan mis mina teen, mul on jah põhimõtteid. Need
 näitavad mida tegema peab: palju lõkestustel eega
 kuletada, kuvas magama minna ja eistõusta, ku-
 nos nauda või tõsi olla.

Vennel: Pea — need reeglid ja põhimõtteid on
 ilusa rumalaim sort — eitleb kuskil kirjani ja see
 eestõesti õige. Su mõte lügab vaid nendest piiratud
 ruumis. Sa ei jõua kuuaq neile avara-vastelisele
 mägedele, kus puhuvad need ja ohjeldamatud
 tuuled. Milleks armuda igaveseaja päale mingisu-
 guesisse põhimõtteisse — need teavad nahu ja valitseb

raku, siis magavad inimesed — isegi mind ei sinda-
nad näha —

Arp: Te olete võimatult näivid — mis kogu
su tõe rahutusest, kes su need reaalsed tulemused
Tute sõnu ja laulate traagikast. Sellel meel hävi-
tate ise oma töö tagajärjed. Paganapihta — kolme-
raad püüa olete tõepoolest sikked tõemelud ja arvate
et ma teid ei tunne — ise tahate mind maksma
panna, olla meie väikeses ühiskonnas ministrid —
hahohaa. Ehit õhtul, tollel suurimal töö ajal elate
te — õigemini hüplete oma kõrgelt kindetud või
õhtud iluavaates, mis väljendub igasugu mõttehüües:
südaõid vaatate, mis su surmuaias ristikivide all,
milliselt põleb tuli varemete tornides, käite võonaste ka-
sukas purjus meestega mööda lasta ja kui su lõppu
sellisedki ideed, istute tuisalt kaarte mängima.

Erku: Oota, oota, mitte nü laialt me härra.
Sa nõuad, et looksime vommeli, mille elamustulumu-
siks su reaalse kogu, mõjuv seisukoht elus — jätame
sulle neile, kes rohkem olla ei suuda —

Tinn oli veel ikka ükskõiksema voodi surgas
lameskleud, vaid viimased mõtted näisid teda ve-
di haaravat. Ja heitis raieluse keerisesse üksikuid lau-
sid igavalt melankoolisel toonil:

— Arp, vennas, sa nägid seal midagi valitse-
mise tungist. Ei, ei, see mind ei huvita. Siis tükine
jännubata inimestega — teistega —

ja iluavaade — selles sõnas su ikka surmu
palakate hõngu. On vaid tungid, ning millisest su
suurimad need, mis kihutavad isiku sisemisele peru-
nusele, su-õngesele — Ah, liiga õilsed su need
sõnad, et neist kõnelda. Ei tee seda Foekteri, Püjoti

ega Marsi kigitud põhimõtted. On vaja elada kaugel romantist, et olla see leik, mitte bisi põletav ego kummardama suundiv —

Arp vaid sumerjast inooniaga — õhukesed silmalaud naarvalt piluli: — unistav idealist. Kahju, et pole saja aasta eest eksisteerivad romantikat —

Tinnu ikka uudiselt: — Kiinval bantsiskleel põledes, ta ei igatsegi mehed — Ainult vaha veeretab pisarsaid — miks nü ruttu — — Ent kusagil tuntakse ometi pehmet valgust, hella seejust —

Enku põles juba oma mõtete üleemelikuses. Vaevalt tisi suutis jälgida: — Vaid õhtu ja öö on meie püvalt, siis tulvaku kõik vabalt. Põgeneme kloostris ja õpingute õhustikust — see kiristab, teeb vanaks! Ei ta ha veel magada kunagi leintatud suurte tõekspidamiste minutavatel patjadel. Parem mängimine jalgpalli juba vormund iluavaadetege. Kusagil kaugel elumaanteil kulgevad need õnnistavad vaimud.

Tinnu: Hästi! Veel meile on ainuke õige hetkeilmavaade parimas mõttes. Ta on alasti võimeline kohanema rüütele jõududele. Ühes silmapilguski peatub — see tardub, vormub, sureb. Milleks kasvatada oma jalgu Hünakingades. fookseme ferveil järeneil oma radadel, olgugi mööda kalju kallast —

Tinni oli haaraand ühe tihenev elerus — oli taas see uudine, kes tänaval hõiskas, nüüd närvissevalt žestikuleeris, naeris pööndus eraldi kõigi poole, ei elistanud enam kedagi, kähistas hääl kadudes paradokse, raputas Viinelist õlast, kes voodi haledalt magisesdes otsis vaid uusi väikeid Arbile. Kõik olid äki oh lolamatus, sõnad leudasiid kähisege, põrkasid kokku, hävnesid. Igauks kumbas mis meeldis. Kõik olid

sattunud nende paljude üldiselt keskendamatute öda-
gute meeleolule.

— Sa ostad tööhinna eest teistelt põhimõtteid
— meie oleme selleks liiga rikked. Sa chitad neist endale
ülikonna, kuhki psed sisse ja arvad, et oled immuune
kõigile maailmas ekslevaile paktreile, ent ise ei märka,
et see on kirjudest lappidest kokku traageldatud vor-
mitu kott —

— Nale seisukoht — kas ma nägin — eita —

— lollus —

Kahvatu Erku otse värisis kõneluse ärevuses. Arp katsus
kokku suruda oma veretuid huulte kaari. Sasis endi-
selt postkangema akna najal. Tundis ennast tõelise kind-
luse kaitsjana ja teravate silmade läikides pilddes sek-
ka kui nokkides üksteid mõttensoli. Ninnel kõikus
vaid hubaselt roodis ja sõwad jaeksid nagu ikka —
pausideta. Ja laia rahulikke nägu pingutas tõsine,
sagamatu süvenemistahet — milleks oma psad kaadada.
Ent Tiinu pikkade maullihõlmade purjetades juba kün-
relt käis edasi-tagasi pisikeses toos — neil vaevalt kol-
mesammsesil pööranguil päris kummalisemaid ahti, mõt-
tetumaid küsimusi, lõpuks ei karatsudki kuskilt vastust
oodata — kostis otskohe ise. Vihartes ja vaimustus kor-
raga. Oli ärritavalt nimastav too mõtte kasude sõit
madalal karestikul.

Ikka edasi, edasi! Üle kõige suur — kuhu?

— Tööd, tööd! hüüdis keegi valjult üle teiste.

— Tööd? kajatas kesagil meelselt, kas parema ü-
hiskonna jaoks? Kas igaveseks kadumiseks suure ring-
käigu?

— Ei, ei! — Erku neoreulik hääl vaid hüüdis
ägedalt.

— Nõi selleks, et üldse teha midagi?

Kus on too olemise sügav põhi, kuhu toetada töö tahte liikkarkand?

Raskelt oli hilisöö pimedus keskendamas näu-
nauqule vajund tunnelmate — vundade sinna. Kõik
koondus läbi verelusest tihened umbse õhu-lumki
sihte vormitusse punkti — värvitusse küsimusse —
Aep vaid seisis endiselt, teised istusid küürus. Huskil
eksis veel üksik lause. Jinn otsis oma mütsi — oli
nööpitud mantli. Lakkus äkki, nagu oli tulnudki — kül-
ma pimedusse — vaevalt panti teda keegi tähele. Silm
jälgis vaid enda, see põnanda lauda.

Kõik vajus sama äkki tagasi sinna kust pais-
kuid olid hetkeks — neisse endisse —

Palav oli pisike katustuba. Kahvatu lamp muu-
tus tahi kuivades järjest pimedamaks. Mõte mässis
mõtte. Kõik jälle veerles ekslevate ajude terajatusse hä-
marusse. Mnelind rahustas kahvatuud nõgusi laiade
tübadege silitades.

Väljas tühjal tänaval peksid külmad vihma-
hood majaseinu. Katuse plekk mõlkes väga laialt.
Neljanurgelise akua taga vahtis must pimedus.

Ainult foonu haigutas oma pehmer leentaolis
ja näitas Arbile:

— Eks see ristimand ikka ole kõige ilusam —

V. R.

Kevadlaul.

Hing minu tulvil täis on õnneikka
 ja kartust kevade nii noore sees —
 Häib helin, salasoo sin südames
 Nii palju lootust, igatsust ja kibba!

Ei kedagi sin ilmas enam viha,
 Uus ligimesesarm keeb jälle hinge sees.
 Önn puhas pisarpärlitena kees —
 ja jäägu siit põlemisest kord vaid tuhka!

ja iga laul, ja iga laul vaid Sulle
 Noor kevad, süütund Sinule need kõik
 Sest tunnen, ohvrikeegi pühaks see on mulle.

ja soovin, taevani siit kostaks kõik,
 Et hääbuks ja kaoks õhkjalt päikesetulle
 ja kauguses seal lõpeks surelike kõik.

* * *

* * *

*

E.R.

Naistele!

Muud midagi ei naistest leida säält
 Kui pünderdatsed paled, värvid kulmud.
 Kui kaoks see värv ja vööbe päält —
 — Mis järgi jääks?

Neil inimeseks sooviks elus: olla —
 it lõbustust ja flirti! Tunda mõnu!
 Mee-ajale ei vastav näi,
 Ei kokku läeks.

Neil enamusel silmist vahib tühjus, õud —
 ja kokkukuivand hallitand neil ajud.
 Et isolemises jõud —
 Mill sedä tajud?

* * *

E.R.

Vilistlaskimisest.

Vilistlaskimine tõusis seminaril lõpetajaskonnas aktuaalse probleemina päevakorrale pätele kolmandale lennu lahkumisel seminarist. Algatatud mõte leidis pooldajaid ja 1925. a. sügisel tehti sel alal esimene reaalne samm — asutati vilistlaskogu. Oieti elavaks võib pidada huvi, mida tundis talloval vilistlaskimisest vastu ja suureks seda hooget, millega asuti vil.-kogu organiseerimisele. See oli meile pältraatajaili isendastmõistetav. Oli ju vilistlaskogu organiseerijaks eesajasse seminaril õpilaskonna isetegevuse — õpilaskonnast alatajaid ja selle hingestajaid mitme aasta kestel — selle veteraane — sõna ja "lööginahi". Ei imestaudki me siis, kui vilistlaskimine algul leidis sama hooget käsitamise nagu kõik meidki küsimused aastaid varem eksisteerunud õpilaskonnas samade juhtide pealt. Tõsi küll, tehti vil.-kogu asutamiselgi suuri sõnu ja öeldi ilusaid fraase, nagu see ikka moeks olnud õpilaskonnastki, ent uskusime omesti, et neile ilusaile sõnule järgnevad ka väärased teod.

Ent nüüd, üle nelja aasta hiljem? Ei tahaks

õelda, et olime pettunud oma lootuses, ent tundub siiski, et me ilusast sõnust sueti tegudele pole jõudnud! Kas ei määratud oieti vil-kogude eesmärk, või ei ole õiget rada käidud eesmärgi saavutamisel?

- Tahaks uskuda viimasesse.

f. Suurema selguse saamiseks tean väljavõtte vil-kogude põhikirja sellest osast, mis määrab vil-kogude eesmärgi ja selle saavutamise viisid, sest vil-kogude põhikirja on seni alandatud kättesaadav vaid üksikutele.

§1. R.Ö.S. V. eesmärk on vaimuliselt kui ka aineliselt R.Ö.S. liikumisele koostööks aidata R.Ö.S. lõpetajaid omavahelise sideme alalhoidmisel kooli ümberkondada ning neid pedagoogilises tegevuses toetada.

§2. Eesmärgi saavutamiseks: 1. toetab V. aineliselt kehva õpilasi; 2. peab üldval ja toetab mitmesuguseid korraldusi ja võtteid õpilaste vaimulise ja kehalise arendamiseks; 3. muudab ise ja aitab koolil muudatada õppesissuadusi, mille sootamine selaruu korras mitte võimalik on; 4. aitab kooli käände õppejõudude hankimisel; 5. aitab maksimaalselt panna eluõnustele vastavaid muudatusi koolides; 6. korraldab reparaatõrju, laenuid, koostööühusi, ühiskondlikke jne; 7. annab välja ja levitab vastavat kirjandust; 8. toetab korraldajal kitsikus olevaid liikmeid; 9. peab sidet teiste seimuride vilistlaskegudega. f.

Vähe on vil-kogude teinud oma õilsa eesmärgi saavutamiseks. Vil-kogudele ei ole saanudki veel oma eesmärgi saavutamise võimeid. Ja on algselt pääle olnud mingi varjukuju, persega vaid paljas nimi.

Esimisel teg-aastal tundus siiski, et vil-kogust võnsul elujõuline organisatsioon. Näibos seda seegi, et umbes 80-90. lõpetajast oli organiseeritud vilistlasi 50. Ent juba järgmisel aastal muutus olukord, suudeti organiseerida vaid üksikuid, tegevus seisis vaid vilistlaspäeva kor-

valdamises. Samasena peaks olekord ka kolmandal teo-aastal. Neljandal teo-aastal oli märgata teatavat tõusu vil-kogu tegevuses: rajati hulk ilusaid ettevõtteid, „Vil-kogu Teated“, stipendium õpilaskonnale jne. Ent kahjuks kauges see hoopis käesoleva tegevusaasta alguks. Tegevus on jätkunud vaid sügisese vil-päeva korraldamises ja ühe haige kaasvilistlase ainelises toetamises. Isegi liikmeid on suudetud organiseerida võrratult vähe. 220 rehti sem. lõpetajat + 22 vee sem. lõpetajat + 24 sem. õpetajat, on organiseeritud vaid 24!.

Ma ei otsi vil-kogu passiivse tegevuse põhjusi mitte üksi selle juhtides, vaid kogu vilistlasperes. Oleme võrratult hoolimatuid vil-küsimuse vastu! Oleme tahtnud pääseda seminarist ja kaduda soode- ja rabaderikastele tagamaadele unustades seminar ja kaasõpilased! Tõsi küll, ei loia meid koos vaid see teadmine, et oleme kord õppinud seminaris. On tarvis ühisevaimu, mis lähendaks, ent just see puudub! Puudus siis, kui olime veel õpilased, ega ole tekkinud seda ka hiljem meie organiseeritud vilistlaskonnaski. Me oleme eitanud igasuguseid traditsioone, olnud isegi nende lõhkujaks, kuna ometi peaksime teadma, et traditsioonidki aitavad kasvatada ühisevaimu.

Omajagu põhjusi vil-kogu passiivses tegevuses peitub meidugi ka tema juhtides. Vil-kogusse on teadud liig palju ametlikkust. Ainsad vilistlaste kokkupuutumised — vilistlaspäevad, on kannud kahjuks liig ametliku laadi ja olnud rahest sisultki hiivad. Arvan, et see asjaolu mõnegi vilistlase vil-kogust enjätanud kõrvale. Vil-kogu juhatus ei ole tarvilisel määral sidet pidanud seminaris abituriientidega, kes peaksid olema vilistlaste lahkeks vastuvõtjaks seminaris. Oleksid ise meidugi ka tere tulnud külalised vilistlaste pool. Ma vilistlaste organiseerimise alal ei ole vil-kogu juhatus kõiki võimalusi ära kasutanud. Energilise organiseerimise juures

toimwataks kindlasti enam vilistlasi kokku.

Seisame paratamatult küsimuse es: kuidas muuta intensiivsemaks vil-kogu tegevus?

Lubatakse esitada mõningaid ettepanekuid, mida vil-kogu võiks arvestada.

1. Vilistlasküsimus peaks kõigile vilistlasile muutuma enam südamearjaks. Vähemalt sooja poolehoidu peaks meis leiduma vilistlasküsimuse vastu. Vil-kogu juhatusel tuleks asuda vilistlaste energilisemale organiseerimisele, kaasvilistlasile meeldetuletades, et nad veel ei ole vil-kogu liikmed.

2. Vil-kogu juhatuse töö tervendamiseks tuleks soovitatavaks pidada, et vil-kogu juhatus asuks kohas, kuhu enam vilistlasi koondunud ja juhatuseliikmed sagedamini kokku puutuvad.

3. Vilistlaskogul peaks kujunema tihedam side seminari lõppklassiga. Seminari lõppklass peaks vilistlaste koondumiste puhul etendama lahke majarisa osa, püüdes sisustada ja mugavamaks teha vilistlaste viibimist seminaris.

4. Vilistlaspäevad peaksid kujunema sisukamaks just mitmeaastaste ettekannete poolt nii vilistlasilt kui ka seminari õpilasilt. Ametlik osa neil päevil peaks olema õieti väikene. Soovitavad ajad vil-päevade pidamiseks oleksid: sügisel enne maakoolide tööalgust, mil õpetajad just kohtadele sõitmas ja kevadel õpetajate päeva puhul, mil vilistlasil jällegi suuremal arvul põhju Rakverre sõitmiseks.

5. Seminaris korraldatavate pidude ja kontsertide puhul peaks vilistlasile võimaldatama seminaris mõni väike nurgake kus vil. omavahel võiks kokku saada ja mõtteid vahutada.

6. Kaalumisele peaks võtma ka küsimuse, kas

1. keegi juhatus ei püüaks kaasa anda oma liik-
mete pedagoogilisele arengile. Nel-keegi juhatus teki
vilistlasile teatavaks, mis võtava kirjanduse alal ole-
mas seminaris, mida võiks tellida, ja püüaks kir-
janduse / ka õppeabinõud / vilistlasile seminaris kaa-
sabil ja toetamisel teha kättesaadavaks. Kirjandus-
se tutvustamine peaks toimuma sem. koostöös ja
vilistlaste sises häälekandjas "Tarmos". / Lühidusi
peaks selle siis tellima ka vilistlastel. / Tarmo juu-
res võiks vilistlastele avada suurele osakonnale, mida
toimetaks keegi vilistlasist ja k. m. päise kirjanduse
tutvustamise leiaks osad k. m. ühiskonnad vilistlastele
ja vil-koostöö püüvad küsimused.

Lühidusi ei peaks vilistlo-keegi katkestama
ilusa algatus: unimari õpilaskonnale stipendiumi
andmise, samuti ka haigete ja puudestkaunatavate
kaasvil. toetamisi.

Kui tähtsaks osaks neist vähesest saavut-
ka siis võiksin nel-keegi tegemist rahuldavaks pi-
dada ja vilistlasteküsimusi oleks suure sammuga astund
edasi. Kui ei, siis ei jää muud üle, kui loota vaid
juurdetulistajale, tulevaste vilistlastele, vast leidub
reis nohkeid teid ja teovõimsust, eeldusi selleks
an

A. V.

Kroonika.

9. veebr. V klass korraldas väljasõidu Väike-Maarjasse, kus esmal nädal korraldati avalik püü. Mängiti T. Pakkala laulumäng "Parvipoissid". Ainsalt kuuld korraldus "otsotsaga" kokku". Siuliselt õnnestus ettekanne hästi. Üle kõige valitus lõbus meeleolu. — Ka järgmine päev viibiti N. Maarjas. Tutvuti kohaliku algkooliga — kuulati pealt õpetäid ja anti katsetunde. Sellisena suutis väljasõit mõndagi pak- kida — erilist tulevikku õpetajail, kelle tuleviku tööpärand on viti ju maastustikus.

14. veebr. käis reviderimis seminari õpetäid kutsehariduslike keolide peainspektor foh. Kivi. Erist huvi tunti käsitöö ja majapidamise vastu. Selliselt ülemas saadud kogemuste põhjal püüab Haridusministeerium lähemas tulevikus laiemalt lahen- dada tööküsimust keolides.

18. veebr. kolmanda korrald. A. Aro referaat "Religioon ja kasvatus". Konspektiivses referaadis toodi ette peamiselt usuteadlaste vastavaid arvamisi. fõu-

ti tulemusel: ilma religioosita ei suuda kasvatus küllaldaselt saavutada oma sihti. Ettekanded järquesid lavad lähinäädikuisid.

" " "

22. veebr. seminari aulas Kalarüü, aastapäeva aktus kõnede ja koorilauludega.

" " "

1. märtsil korraldas meeskoor muusikaõhtu. Õhtu mitmekülgse rekavaga kujunes kõigiti huvitavaks. Kavas pälle meeskoori laulude, klaveri, viieli- ja lauluvoolu, ettekanded ja sinfoonia orkester. Kuldsisi oli rohkesti ka vöonastest kooridest.

" " "

4. märtsil Pöd. Ringi korraldusel S. Rosenbergi referaat "koduüha muistad mälestused". Ettekanded täiendasid vastasid selguspildid.

" " "

11. märtsil dir. Völd. Raami 50. aastase sünnipäeva pühitsemine suvavahelise õhtuga. kavas: kõnesid, huvitisi, kooride laule.

" " "

Varia.

Kaunemat aega on meie koolitegelaste ringkondades kõne all olnud seminaride sulgemise küsimus. Nüüd on Haridusministeerium saatanud Riigikogule märjukirja seminaride sulgemise ja uute pedagoogide avamise osus. Seminaride sulgemise pealt teatakse et: seminaride hui selliste pidamine on riigile väga kulukas; teiseks: algkooli õpilased, kes astuvad sem. I klassi ei ole veel kuni 40% riigikindlalt moodunud õpetaja kubes. Pedagoogid on odavamad ja sinna lähivad ainult need keskkooliõpetajad, kellel tõsine tahe õpetajaks hakata. Lühikes, loodelatse siis soovutakse ka õpetajate kõrgemat hariduse astet. Kavatsitakse jätta ainult üks seminar.

Päide 10 märts algavad seminarid näste- ja kõnekuurusest hra H Laur juhatusel Tahstolase loovakada „Põhjalased ja õpetajad Koopariinid“. Ettevõtteid kuulud tõusvad kun 250 kroonim. Seda

loodetakse tasuta ettevõtet ja kevad-päev sissetulekuteks.

Kõitekursuste lõppedes korraldatakse koostööna raamatupidamise kursused, millest eriti soovitatav on osavõtta vanema klassi õpilasi — tegelikult kõõle osudes leevand siit hõngitud "sõnades" elavad kaunistamisest.

Et hivi äratada laevalise tegevuse vastu ka nooremis klassis, on kooperatiiv oma aastapäeva pühitsemiseks otsustanud valida näide, kus legitasike on just I, II ja III klassi õpilasi. Näga ker- nitetav nähe! Selline "vanade monopol" muutub pika päeva liiga kavalikuks.

Kirjandusnädala suhtel ei ole Rakvere vaimutegevused kohalikel vanematki arstiind. Sem. Ped. Ring otsustas kokku kutsuda kohalike keskkoolide esindajad, et ühiselt otsustada õpilaskondade ühise kirjandus-õhtu läbiviimist. On loota tööd soodustavat ühtmelt. Nimetatud õhtu aitaks pal- ja kaasa ka kohalike keskkoolide vaimlisele lähenedele, mis süvari paljuga on soovida jätunud.

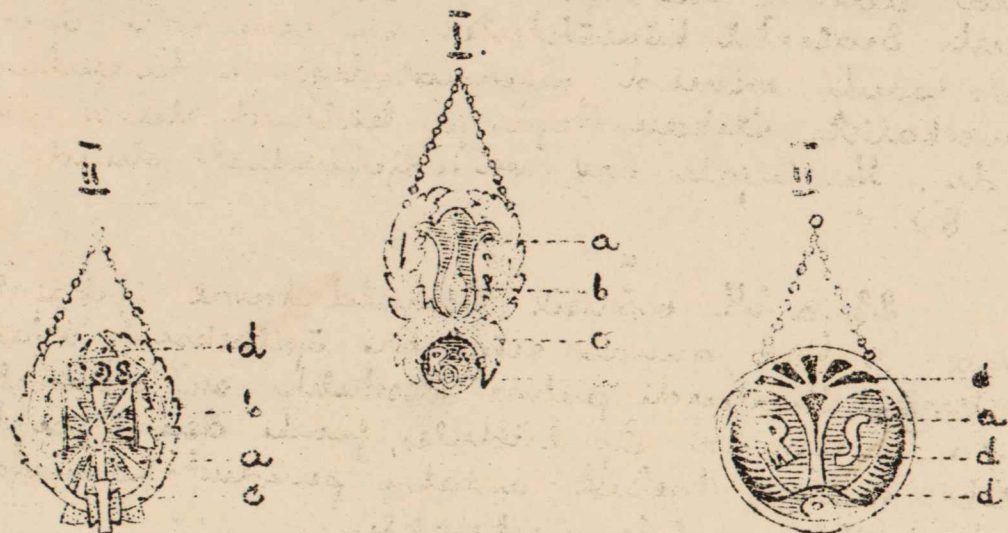
Ped. Ring on ette kutsunud umbes 25 liikme- lise õpilaste segakoori. Sihiks on laulu kultuuri süvendamine õpilaskonnas. Tutvutakse mõne laulu literatuuriga. Esineb enamahelisel koosolekul, õhtutel ja kontsertidel. Koore juhatab õpl. d. Linsi.

Sem. õpilaskonna istujate ei ole jäänud üldi
 vahelistesse ringidesse. Nii aeg ajalt on semina-
 rised davalt osa võtnud Rakvere kirkusseltsi tea-
 vustest. Sealsetel kõneõhtutel on seminari õpetajad
 ja õpilased viinud referaatidega ja täiendavate
 muusikaliste ettekannetega ja leidnud davast pool-
 hoide. Kuulajate arv on järjekindlalt olnud
 üle 80.

23. ja 24. märtsil korraldataval õpetajate
 päeval puhul annab seminari õpilaskond avaliku
 kontserdi. Kontserdi pehvas sisutele on otsustatud
 anda Niinemaa Õp. liidule, fondi asitamine kapi-
 taliks, millest toetust antakse puude-kaunatavaile
 ja haigile noortele õpetajatele.

Ja lõpuks meil seminarlaste suurim rõõm
 ja kinnik teotung — talispord — on kätavõu
 kõigi lootuste kiuste pidand kõrvale jääma.
 1. märts ja tund pole enam ilma lõbusa ringe-
 laskmiseta lippasid määda ka vastlad ja niid
 mõeldakse juba jalgpallist ja hüppe rajast. Naluke
 retri, vist tuleb ka kevade keskendamata mee-
 loleu!

R.Ö.S. alalise lõpumärgi võistlustel auhinnatud kavandidid.

- a - sinine
- b - kuld
- c - hõbe
- d - valge
- e - must

R.Ö.S. koolkonna poolt välja kuulutatud alalise lõpumärgi kavandite võistlusele esinesid 5 autorit 30 kavandiga. Juri, kuhu kuulusid: direktor, joonistusõpetaja, vil-koogu esitaja ja 4 õpilast, jõudis kavandite hinnanguel järgmistele tulemustele:

I auhind, 10 kr. väärtuses õpl. Edgar Lättile (kavandile I.)

II ja III auhind 10 kr. väärtuses
Arter Lättile (kavanditele II ja III)

